

Řád zkoušek vloh ovčáckých psů pro pasení (ZVOP)

Základní ustanovení

Garantem zkoušek uvedených v tomto zkušebním řádu je Kynologická jednota - ČR Brno.

Cíl

Cílem ZVOP je posoudit vlohy a stupeň vyškolení psa k práci s ovce. ZVOP slouží pro veřejné otestování vloh psa ještě před tím, než se u něj začne s důkladným výcvikem a než se bude moci zúčastnit zkoušek HWT, IHT a soutěží TRIAL. Pro organizátory akcí je absolvování ZVOP zárukou, že se na zkouškách nebo trialech neobjeví účastník se psem, který nemá pro pasení vlohy a pást neumí. Dalším důvodem pro posuzování vloh psa při ZVOP je umožnit lidem, kteří nemohou se psem pást (nemají ovce ani jiná hospodářská zvířata), rozpoznat, zda jejich pes má v sobě geneticky zakódované vlastnosti, které může přenášet i na své potomstvo. Absolvování ZVOP pak může psa opravňovat k zařazení do pracovní třídy na výstavách, udělení titulu Šampion, případně k uznání chovnosti, pokud to má příslušný kynologický klub v podmínkách.

Podmínky účasti

Zkoušek ZVOP se mohou zúčastnit osoby (bez ohledu na stáří nebo pohlaví) se psem, který musí splňovat následující podmínky:

- Pes musí být zdravý a tělesně schopný plnit kriteria zkoušek a mít minimální věk předepsaný pro určitý druh zkoušky nebo soutěže.
- Vyloučeny jsou feny v druhé polovině březosti a do 7 týdnů po porodu.
- Vyloučeni jsou psi, kteří se v průběhu zkoušky zranili a nemohou dále plnit ustanovení zkušebního řádu.
- Háravé feny se mohou akce zúčastnit pouze po předběžné dohodě s pořadatelem a rozhodčím, většinou s tím, že soutěží jako poslední ve své kategorii.
- Minimální věk psa pro ZVOP je 9 měsíců.
- Mohou se zúčastnit psi všech plemen s průkazem i bez průkazu původu uznávaným FCI i kříženci.
- Pohlaví psa není omezeno.
- Pes musí mít platné očkování a veterinární atest (jako na výstavě).

Pokud účastník akce úspěšně absolvuje ZVOP, může se ten samý den zúčastnit i zkoušky nebo soutěže vyššího stupně. Splní-li pes zkoušku ZVOP, nemůže ji znovu opakovat. Pokud pes při ZVOP neuspěje, může ji opakovat na některé z příštích akcí.

Žádný účastník zkoušek ZVOP nesmí být v přímém rodinném (za rodinu se považují manžel nebo druh, děti, rodiče a případně jiné osoby žijící s rozhodčím ve společné domácnosti) nebo pracovním vztahu s rozhodčím (doporučuje se předem si ověřit, který rozhodčí je na akci nominován). Rozhodčí nesmí na akci posuzovat psa ve svém vlastnictví ani psa, který byl v jeho držení v době kratší než 6 měsíců před prováděnou akcí.

Pořádání a plánování zkoušek a soutěží

Zkoušky ZVOP mohou být pořádány různými organizacemi, ale jen ve spolupráci s Kynologickou jednotou ČR. Pořadatelem může být právní subjekt sdružený v ČMKU přímo, nebo i zprostředkovaně (např. kynologický svaz). Požadavek na pořádání zkoušek je nutno předložit KJ-ČR Brno 3 měsíce před začátkem pololetí, v němž by zkoušky měly být pořádány. Konání zkoušek ZVOP musí být uveřejněno dostatečně dlouho (podle uzávěrky k určitému datu až 3 měsíce) předem v přehledu kynologických akcí KJ-ČR (případně v některém odborném kynologickém časopise) a ve zpravodaji Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR.

Akce se mohou uskutečnit, dostaví-li se k prezenci minimálně tři účastníci. Omezení počtu účastníků v jednotlivých třídách nebo soutěžích je věcí pořadatele akce.

Na akcích musí účastníci v celém rozsahu dodržovat Zákon na ochranu zvířat proti týrání. Hrubost ovčáka vůči psu musí být trestána jeho vyloučením ze zkoušky.

Do průkazu původu, resp. výkonnostního průkazu se zapisují pouze úspěšně vykonané zkoušky. Psům bez průkazu původu, při úspěšném splnění první zkoušky, vydává rozhodčí výkonnostní průkaz.

Povinnosti pořadatele akce :

- určit vedoucího akce, který ručí za plnění všech povinností pořadatele a zajišťuje plynulý průběh akce,
- zajistit odpovídající prostory a zajistit bezpečnost všech účastníků i diváků,
- do týdne po obdržení delegace se spojit s rozhodčím a předběžně mu podat základní informace o akci, dohodnout s ním případně termín upřesnění počtu účastníků, hodiny zahájení apod.,
- podrobnosti o akci sdělit včas i nastupujícím psovodům,
- před zahájením akce vybrat od psovodů průkazy původu psů a výstavní a výkonnostní průkazy,
- před zahájením akce předat rozhodčímu soupisku všech účastníků zkoušek (formuláře obdrží předem od KJ-ČR Brno),
- uhradit rozhodčímu a případně i pomocníkům náležitosti podle platných směrnic (posuzovné, stravné, jízdné) a to i tehdy, kdyby došlo ke zrušení akce pro nepřízeň počasí, nezpůsobilý terén, nepřipravené pomůcky, veterinární opatření apod., je-li to nutné, odvádí za rozhodčího z posuzovného také daň z příjmů.

Povinnosti vedoucího akce:

- znát ustanovení zkušebního řádu a řídit se jimi,
- zastupovat po svém jmenování až do likvidace akce pořadatele,
- zajišťovat plynulý průběh akce, organizovat její přípravu i likvidaci,
- předat před zahájením akce rozhodčímu vyplněnou soupisku, která se vyhotovuje celkem třikrát (1x KJ-ČR, 1x rozhodčí, 1x pořadatel), do soupisky se zaznamenává bodové hodnocení všech (i neúspěšných) psovodů,
- zprostředkovávat styk mezi pořadatelem, rozhodčím a účastníky akce,
- zahájit a ukončit akci,
- nesmí prozrazovat účastníkům údaje, které by ovlivnily regulérnost akce,
- zabezpečit rozhodčímu prostor pro administrativní úkony,
- zajistit včasné a správné vyplnění bodovacích karet (formuláře obdrží pořadatel předem od KJ-ČR Brno), které se vyplňují celkem dvakrát (1x psovod, 1x KJ-ČR), v případě nesplnění zkoušky se bodovací karta nevyplňuje,
- podepsat soupisku účastníků, bodovací karty a výstavní a výkonnostní průkazy,
- pokud byl podán protest, oznámit to před ukončením akce rozhodčímu, protest řešit, sepsat o tom protokol a podepsat ho (protokol o řešení protestu pak předat pořadateli akce).

Rozhodčí – práva a povinnosti

Rozhodčí přezkřuje a hodnotí výkony psů i psovodů při zkouškách a soutěžích. Můžje to být osoba s občanstvím ČR i jiné země, musí však mít pro tuto činnost oprávnění ze své země. Delegaci rozhodčích provádí KJ-ČR Brno. Školení a jmenování rozhodčích provádí KJ-ČR Brno dle vlastních směrnic. Počet rozhodčích se volí podle důležitosti zkoušky nebo soutěže. Obvykle stačí, když posuzuje jen jeden rozhodčí, při větších akcích mohou být až tři rozhodčí.

- Rozhodčí můžje v odůvodněných případech delegaci odmítnout, nebo, po dohodě s pořadatelem, termín akce přesunout maximálně o dva týdny před či po stanoveném termínu. Toto však musí s předstihem oznámit KJ-ČR Brno.
- Rozhodnutí rozhodčího je konečné a nelze proti němu uplatňovat protest. Proti formálním závadám zkoušek lze podávat protest u vedoucího akce nejpozději při závěrečném nástupu psovodů.
- Určuje, po poradě s pořadatelem, harmonogram akce a oznámí ho při zahajovacím nástupu všem účastníkům.
- Musí včas a přesně poučit pomocníky o jejich práci.
- Má právo odmítnout posuzování v případě, že klimatické podmínky nebo zajištění akce neodpovídají požadavkům, nebo pokud došlo k hrubému narušení akce v jejím průběhu (tím však nejsou dotčeny jeho nároky na úhradu náležitostí, což platí i v případě, že pořadatel včas neoznámí rozhodčímu odvolání akce).

- Pokud je k posuzování akce delegováno více rozhodčích (třeba i dodatečně), je hlavním rozhodčím vždy rozhodčí původně na akci delegovaný, nebo rozhodčí napsaný v delegaci na prvním místě.
- Je povinen zaslat řádně vyplněný a podepsaný originál soupisky a kopie bodovacích karet do 14ti dnů po akci delegujícímu orgánu.
- Zapisuje úspěšný výsledek zkoušky do průkazu původu psa nebo do jeho výstavního a výkonnostního průkazu.

Psod – práva a povinnosti

Psod je osoba, která při zkoušce nebo soutěži vede psa a usměrňuje jeho činnost.

- musí znát ustanovení zkušebního řádu,
- je povinen chovat se ukázněně, řídit se pokyny rozhodčího a pořadatele akce,
- nesmí psa fyzicky trestat ani se k němu chovat hrubě,
- může v jeden den nastoupit maximálně se dvěma psy,
- musí dodržovat platné veterinární předpisy i ustanovení zákona na ochranu zvířat proti týrání,
- pokud nastupuje s hárající fenou, musí to předem oznámit pořadateli a nepohybovat se s ní před akcí v prostoru určeném k předvádění,
- před zahájením akce musí odevzdat průkaz původu psa nebo výstavní a výkonnostní průkaz, zaplatit startovné a to i v případě, že se na akci nedostaví,
- odpovídá za škody způsobené psem, se kterým ke zkouškám nastoupil,
- na akci se musí dostavit včas a musí být přítomen až do jejího závěru,
- má právo na originál bodovací karty a zápis výsledku zkoušky do průkazu původu psa nebo do výstavního a výkonnostního průkazu.

Ocenění

Při ZVOP není vyhlašováno umístění soutěžících, nejsou předávány ceny podle výkonu. Absolvování ZVOP je zapisováno do přílohy průkazu původu psa, resp. do pracovní knížky psa.

Zvířata

Při ZVOP se pracuje s ovci. Může se pracovat s ovci různých plemen, obvykle s pěti až dvaceti ovci. Počet ovcí stanovuje rozhodčí. Při ZVOP se může pracovat i s jinými hospodářskými zvířaty nebo s větším počtem ovcí než 20. Počty zvířat bývají různé, u indických běžců a hus to bývá stádo asi deseti kusů, u jalovic a prasat tři kusů.

Parkur

Parkur pro ZVOP určuje rozhodčí. Obvykle vyžaduje oplocený prostor o poloměru nejméně 9 metrů. Prostor však nemusí mít tvar kruhu, ale například obdélníku. Ideální je, když jeho delší strana měří více než 50 metrů a kratší 30 metrů. To pak obvykle rozhodčí požaduje uvnitř ohrazeného prostoru ještě košár. Někdy rozhodčímu stačí k posouzení vložit jen košár o délce jednoho dílu dva metry. Pomocný košár, ve kterém se zkouška neprovádí, by měl být tak velký, aby v něm mohly pobývat alespoň tři skupiny ovcí (raději více).

Pomůcky

Ovčák může mít na parkuru pouze ovčáckou hůl a píšťalku. Před zahájením práce může mít ovčák psa na vodítku. Vlastní parkur však pes vypracovává bez vodítka, může mít obojek nebo postroj. Pokud má obojek stahovací nebo polostahovací, nesmí být nastaven na stahování. Používání ostnatého obojku je zakázáno! V průběhu akce pracuje pes bez náhubku.

Základní pravidla pro posuzování zkoušky vloh ovčáckého psa

Hodnotí se pouze zda pes **prospěl** nebo **neprospěl**. Test lze opakovat několikrát, ne však v jednom dni. Rozhodčí může ovčákovi radit, povzbuzovat ho, případně projít parkur společně s ním. Ovčák může psa hladit či jiným způsobem odměňovat.

Posuzovány jsou následující úkony: pohyb za stádem, zájem o práci, změny tempa, soustředění (uši, oči), cit pro odpovědnost za stádo, styl práce (nakolik je typický pro dané plemeno), předvídavost vzdálenosti, nebojácnost, nátlak (přiblížení se až těsně ke zvířatům, kousnutí, resp. štípnutí na povel ovčáka), napadání zvířat (nežádoucí je kousnutí do vlny nebo jiné agresivní chování provedené bez předchozího povelu ovčáka).

Posuzování může probíhat i na parkuru, vytvořeném uměle nebo přírodně, který může, ale nemusí být podobný parkuru první výkonnostní třídy. Parkur je pouze pomůckou při hodnocení práce psa, ovčák nemusí projít všechny překážky, není ani limitován časem.

Obecné chyby

1 - **Agresivní chování ke zvířatům**. Pes po ovci chňape nebo ji kousne bez předchozího povelu ovčáka, posuzuje se i místo na těle zvířete (přípustné je "štípnutí" do nohy nebo mulce). Negativně se posuzuje, když bylo kousnutí nespravedlivé (i například když pes kousne jen z přemíry svého temperamentu). Za hrubé nebo opakované kousnutí do vlny (resp. nespravedlivé kousnutí) může rozhodčí účastníka diskvalifikovat.

2 - **Nesoustředění na práci**. Pes by měl mít ovce od prvního okamžiku, kdy je uvede do pohybu, pod kontrolou.

3 - **Špatný způsob vedení**. Stádo má pes vést pevně, ale aniž by je vyplašil. Rozhodčí posoudí, do jaké míry je pes obdařen charismatickým darem převést na ovce klid a jistotu. Ovce mají být přes parkur hnány klidným, pravidelným způsobem. Zastavování nebo běhání ovcí, stejně jako příliš příliš chvatná nebo nepořádná práce, psa stojí body.

4 - **Neuposlechnutí povelu**. Pro precizní práci na parkuru je nutná bezpodmínečná poslušnost a plnění povelů. Neuposlechnutí povelu nebo přílišné korigování psoděm znamená odečtení bodů.

Časový limit

Pro jednoho psa je povolen časový limit do 15 minut. V této době se musí minimálně 5 minut soustředěně věnovat zvířatům. Rozhodčí může tuto dobu libovolně zkrátit. Většinou pozná velmi rychle, zda pes pro pasení vloh má, nebo nemá.